

Gyulafehérvári KÖZLÖNY.

Hetilap a társadalom, közművelődés, szépirodalom és közigazgatás köréből.

Előfizetési árak:
Helyben, házhoz hordva:
Egy évre . . . 4 frt.
Félévre . . . 2 frt.
Negyedévre . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Vidékre, postán küldve:
Egy évre . . . 4 frt 50 kr.
Félévre . . . 2 frt 25 kr.
Negyedévre . . 1 frt 25 kr.
Egyes szám ára 12 kr.

Hirdetési árak:
Egy háromszor hasábozott garancia nélküli sorozatnak tértéke 5 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.
Nyitóliter soronként 15
Az előfizetés és a hirdetés költségei előre fizetendők.

Előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők Gyulafehérvárra, Klüger Bernáth könyvkereskedésébe. **Megjelenik hetenként egyszer.** Kéziratok — melyek vissza nem adatnak — aláírva küldendők be.

Egy tanulságos könyv.

Valami talányszerű ama lanyha, érdeklődés nélküli viselkedés, melyet hazánkban úgy egyesek, mint községek, városok, megyék sőt maga a törvényhozás is a közegészségügyi intézkedésekben tanúsítanak. Az egyesek lakásra, ételre és ruházatra sokszor tehetségen túl költsékeznek; szépség, kényelem, izlés s minden, de minden tekintetbe jön a tervezéskor, de ha azt kérde: voltak-e tekintettel az egészség szabványaira, bámulva néznek rád, s vagy nem tudnak mit felelni rá, vagy egyszerűen nevetés tárgya lesz, mert azt gondolják, hogy minden a mi diszes, drága és a szemnek kedves az egyszersmind egészséges is.

A községek és főleg városok tartanak nagy apparatum hivatalnok sereget, melynek tagjai fizetésekért elintézik és megőrzik a polgárok politikai és közigazgatási jogait, megőrzik házat a tüztől, vagyonodat a tolvajoktól, megőrzik a csalják megkárosításától, szóval védelmezik teljes anyagi érdekeidet? de nem tartanak olyan szakértő hivatalokat, melyek az ember legfőbb kincsének, egészségé-

nek megőrzését célzó helyi értékű tanulmányokkal és ezek alapján célszerű egészségügyi intézkedésekkel foglalkoznák, mert hát kérdjük, ki foglalkozik város ivó vizeinek, talajlevegőjének elemzéseivel, a lakások milyenségének kutatásaival stb. stb? Építenek nagyszerű vendéglőket, színházakat, hivatalos helyiségeket, kaszárnyákat s tudná az ég miket, de a célt csak némileg is kielégítő kórházakra, célszerű vízvezetésekre, a talaj tisztán tartására, a mocsáros utcák és posványos terek kitöltésére, kérdjük, hány város és község áldoz valamit?

Az országnak is telik mindenre csak éppen arra nem, hogy kellő egészségügyi törvényekkel és pénzáldozatokkal a vidékek egészségügyeit előmozdítanák.

Mintha nem is az egészség és élet volna az emberiség legfőbb kincse, oly könnyen fordul el mindenki mindazon törekvésektől, melyek annak minél tágasabb megtartását célozzák és a zsebek azonnal bezárulnak, mihelyt közegészségügyi intézmények létesítése forog szóban, vagy mintha az embernek egészségre legfőbb szüksége nem lenne s a kincs és hatalom, az élv és örömök a beteg-

ségek által megrongált, összeaszott testtel élvezhetők lennének és a lélek kielégítésére szolgálnának, avagy mintha községek és városok úgy mint egy egész ország nem a polgárság egészségében és szaporodásában lennének alapját előhaladásának és emelkedésének, oly egy kedvüen térnek napi rendre egyesek és községek, városok és ország az egészségügyi kérdések és intézkedések felett.

Önkénytelenül felmerül a kérdés: mi oka a közönynek? Mi lehetne más, mint a tájékozatlanság? Egy két szaktudós kivételével, alig foglalkozik valaki főleg a vidékeken egészségügyi vizsgálatokkal, még kevésbé azzal, hogy ilyen irányban a teendőket szükségességéről a laikus közönséget meggyőzze s marad minden a régieben.

Annál nagyobb elismerés illet tehát azokat, kik kitéve magukat legtöbbször a meg nem értetésnek s igen sokszor a ferde bírálatoknak, önfeláldozó szorgalommal törekednek a nálunk parlagon heverő ügynek lendületet adni, hívőket és munkásokat gyűjteni.

„A gyermekek halandósága Magyarországon“ című munkának megírását Dr. Veszelszky Károly egészség-

T Á R C Z A.

Apróságok.

(Innen-onnan.)

Mi a füst? A füst az égőszer el nem égett része, mely szénrészecskékből, látható gőzből és különböző légnemű alakot öltött gázokból áll.

Mi a különbség gáz és gőz között? A gőz a hőmérséklet alábbszáttával cseppfolyóssá lehet, míg a gáz rendszerint nem.

Miért füstöl némelyik kémény (kürtő) alulról is? Mert az égőtűz a friss levegőt előbb fölemésztí, hogy sem akkorára újabb lég érkezhessen táplálására. A hiány kárpótlására tehát a kéményen (kürtőn) siet lefelé egy légvonat, mely aztán magával együtt füstöt is hoz.

Hogyan lehet füstölő kéményeken segíteni? Leggyorsabban az ajtók és ablakok kinyitása által. Legegyszerűbben úgy, hogy ha a tüzelőt egy kis cső (ugynevezett szélfogó) által a külső levegővel összeköttetésbe hozzuk. Így a tűz is ellátva leendő friss léggel, ajtók és ablakok is légzőrean ma-

radhatnak s meleg szobánk lehet a nélkül, hogy léghuzamtól kellene tartanunk — Gyakran füstöl a tűzhely akkor is, hogyha az ajtóval ugyanazon egy oldalon van, mivel ajtónyitáskor egy léghuzam ferdén csap a tűzbe s onnan füstöt terjeszt a szobába. Ezen csak a tüzelő helyének megváltoztatásával lehet segíteni.

Miért terjed néha kellemetlen koromszag oly szobákban, hol sokan egybegyűlve vannak? Mert a kéménybeli levegő hidegebb mint a szobáé, ennélfogva a tüzelőn át a szobába leszáll s ott az alkalmatlan büzt hagyja.

Hogyan lehet általában élénkebbé tenni az égést? Hosszu és szűknyílású kémények által, mert ezekben a levegő gyorsan megrikul (fölemelegszik) s helyébe csakhamar friss lég tödul, mely az égést nagymértékben elősegíti. Minél magasabb és szűkebb a kémény (füstcső), annál nagyobb a léghuzam.

Miért nem kell a jó steeringyertyát koptatani? Mert vékony bele úgy van sodorva, hogy végével a láng külső szélének van fordulva, hol a legnagyobb melegség fejlődik ki s itt tökéletesen elég.

Miért füstöl a gyertya? Mert a láng

külső felülete a levegő utját elzárja a legbensőbb részekbe. Ezekből tehát az el nem égett szén egy részét füst alakban ragadja magával a hullámzó lég.

Miért szünteti meg az üveghenger a lámpa füstölését? Mert a láng közepén át léghuzamot vezet keresztül, minél fogva az elég és tökéletesebben meggyébe.

Mi az a fekete leverődés, mely a vasuton utazók ruháját és arcát ellepi? Nem korom és nem füst. A vasuti mozdonyban az erős szélhuzam miatt a tüzelőszer oly tökéletesen megemésztetik, hogy felette csak egy mennyiségű korom származhatik. Az említett alkalmatlan leverődés a mozdony kürtőjén kitoduló vizgőztől van, mely utzában a csőről mocskot szedett magába.

Miért meleg az élő emberi test? Mert a körlég élenye által a gyertya lángjához hasonlóan emésztetik, azaz lassan ég. A tüdőben élennyel összekevert vér ugyanis az erek és hajszálcsöveknél fogva a test minden részébe eljut s e közben széneny és köneny tartalma az élennyel vegyileg egyesül, vele szén-savat és vizpárát képezvén, melyek tehát az állati élet körében folytonosan képződnek.

ségügyi tanácsost és árvamegyei t. főorvost, valamint a „magyar orvosok és természetvizsgálók állandó központi választmányát,“ kinek megbízásából jött létre ezen munka az említett elismerés méltán megilleti; mert azzal, hogy a gyermekek halandóságának nagy számára hazánkban s természetellenességre figyelmeztet, azt lehetőleg minden irányban kimutatja, tehát meggyőz róla s egyuttal a bajokait és orvoslási módját is megmagyarázza, oly szolgáltatásokat tesz a magyar társadalomnak, minőkkel kevesen dicsekedhetnek.

Hanem hagyjuk a dicséretet, lássuk a könyv tartalmát és okuljunk belőle.

A bevezetésben elmondatik, hogy a betegség és egészség bizonyos okok hatásai gyanánt nyilvánulnak. Ezen okokat megismernünk kell, hogy a tömeges megbetegedésnek némi részben eleje vételessék s a középhalálozás (azaz a halálozásnak azon száma, mely több év elháltjainak középszámát teszi) apasztassék, mert így az állam ereje emeltetik.

A közép-halálozás nagy részben a gyermek halandóságtól függ, mert legtöbb ember a gyermekkorban hal meg mindenütt, de legtöbb nálunk Magyarországon (Norvégiában ezer lakos után 5 évenaluli, Würtenbergországban 17, nálunk 20), minélfogva a magyar orvosok és természet-vizsgálók 1879-ben Budapesten tartott nagygyűlése elhatározta ezen tárgyra vonatkozó adatok országszerte gyűjtését és tanulmányozását, minek eredménye lett ezen munka.

Szerző a kidolgozásnál két irányt tartott szem előtt. A gyermek halandóság méltatásánál ugyan is mellőzve

a nemzetgazdászati, a szorosán vett statisztikai, a kórtani, gyógytani s életrendtani szempontot, majdnem kirekesztőleg a közegészségügyi irányt követte: mert az orvos feladata felderíteni a módokat, melyek segítségével a bántalmakat biztosabban gyógyíthatni; a hygienistáé pedig óvszabályokat tanácsolni s életbe léptetni, melyek a betegségeket elháríthatják, és csak mint nélkülözhetlent a statisztikai részben vette igénybe az összehasonlító statisztikát, melyben felölelte egész művelt Európát hetvenhárommillió élve született és csaknem 24 millió 5 éven alul elhalt gyermekkel s nem kímélte a fáradságot minden egyes államnak számosabb évi legújabb adatait átlag mintegy 215 millió ember után kiszámítani.

Másik irány, melyet szerző követett az, hogy csak a csecsemőkor vagyis az egy éven aluli gyermekek halandóságával foglalkozott tüzetesebben, mert miként állítja s később statisztikai adatokkal bizonyítja, az első életév azon időszak, mely legtisztábban tükrözi vissza a gyermekkor állapotait és kivált az első évben, ezen évnek ismét első hónapjában, és ennek pedig első hetében és a hét első napjában legnagyobb a halálozás.

Már az említett táblából látható, hogy Magyarországon (a régi Erdélyt oda nem számítva) a születés első hónapjában ugyanannyi gyermek hal meg mint Skóciában a születés egész első évében és majd másfél annyi mint Irlandban és Norvégiában szintén a születés egész első évében, továbbá kétszer annyi mint Würtenbergben, Dániában, vagy Svájcban az 1—5 éves gyermekek közül.

Epen ezen módon látható, hogy Magyarországon a születés első évében majdnem háromszor annyi gyermek hal meg, mint Irland- és Norvégiában, kétszernél több mint Skóciában, majd kétszer annyi, mint Dán-, Svéd-, és Görögországban, Angliában és Finnlandban és majdnem másfél annyi mint Porosz- és Spanyolországban, Romániában, vagy Svájcban.

Ezután még két táblán mutatja ki szerző, hogy Magyarország gyermekhalandósága már az ötvenes években felette kedvezőtlen volt, úgy hogy az egy éves gyermekek halálozása csak négy idegen országban, míg az 5 éven aluli gyermekek halálozása csak Galiciában volt nagyobb mint nálunk.

Megjegyeznünk kell azonban, hogy az 5 éven aluli gyermekek halálozása a régi Erdélyben az 50-es években annyira kedvező volt, hogy csak Hesszia mutat az összehasonlított országok közül kedvezőbb arányt, t. i. ezé 29.4%, amazé 30.8%, Magyarország Királyhágóig terjedő részéé 42.9%. Magyarország Erdélylyel 41.1% halandóságot mutat 1852—1859-ig terjedő időszakban, míg 1871—1878-ig terjedőben már a ha-

landóság 45.9% — miből önkénynt következik, hogy Magyarország 5 éven aluli gyermekeinek halandósága mind inkább növekedik.

De jőjjünk közelebb városunkhoz! a IV-ik a) és b) táblán a megyék gyermekhalálozása statistikáját állította össze a szerző, az V. a) és b) táblán a törvényhatósági városokét, végül a VI. a) és b) táblán a szab. kir. és rendezett tanácsu városokét. Ezen táblázatokból kivehetjük, hogy míg a legkisebb halálozás, az, hol 1000 élveszületett gyermekre, esik 356 ötven éven aluli halálozás, addig Alsófehérmegyében csak 411 esik s utánna nagyobb halálozással 49 megye esik, kisebb halálozással pedig előtte 15 megye van.

Legnagyobb a halálozás Aradmegyében hol 1000 élve születettre 548 öt éven aluli gyermek-halálozás esik.

A városok között legkisebb gyermek halálozást Ilyefalva mutat, hol 1000 élve született gyermekre 300 öt éven aluli gyermek halálozása esik, Gyulafehérvár a sorrendben 21-ik 389 számmal ezer után, városunk után a sorrendben még 54 város következik és legutolsó Nagy-Várad 589 halálzási számmal; Nagy-Enyed városa a sorrendben 56-ik 486 halálzási számmal, tehát 35 számnál esik hátrább Gyulafehérvárnál.

Ezek után szerző még nagyon tapintatosan azt mutatja ki, hogy mennyire tévednek azok, kik a gyermekhalálozást az élveszületettekhez nem csupán az összes elhaltakhoz arányosítva tünteti fel, kimutatván az úgy felmerülhető ellenmondásokat.

Ezen táblázatok folytán a következő eredményekre jut: 1) hogy 11 megyében (tehát Alsófehérmegyében már nem) s a városok közül 24-ben (tehát Gyulafehérvártt igen, de Enyeden nem) volt kisebb az átlagos gyermek halálozás, mint az európai államok között legnagyobb halandóságot feltüntető Spanyolországban, a többiben nagyobb; 2) hogy egyetlen megyékben, vagy városban Ilyefalva kivételével sincs oly kedvező gyermek halálozás, mely csak némileg is megközelítene az európai átlagos gyermekhalálozást stb.

(Folyt. köv.)

A budapesti állami középipar-tanoda igazgatójától.

A gépkészítők és fűtők tanfolyama.

A töldmivelés ipar s kereskedelemügyi m. kir. Miniszterium által a budapesti állami középipartanodában a gédkészítők és fűtők számára rendezett második tanfolyam f. évi november hó első napján fog megnyitni s hat hónapig tart.

E tanfolyamon a stabil gőzkarának és gőzgépek, továbbá a gőzmozdonyok (locomobil) és a cséplőgépek szerkezete és kezelése fog taníttatni.

Tanulókul felvétetnek az önálló lakatosok, kovácsok, ezek segédei,

Miért nem ég el egészen az állati test?
Tényleg valósággal elég. Mindenik izom, ideg, esont, általában a test minden része a gyertya módjára megemésztetik. Azonban az elégett részek az edelből újból és folyvást helyre pótolatnak úgy, hogy egy hónapi időköz alatt a test állománya egészen megújul.

Az éhező emdernek melyik része támadtatik meg először? Kövérsége; ezzel egyesül legelőbb is az élyen mint felesleges és legéghetőbb résszel; aztán következnek az izmok, majd az agyvelő (onnan a fejfájás és örülés). Végre meghal az ember, mint egy kiégett lámpa világa.

Miért hideg az emberi holttest? Mert a lélegzés megszűntével az élyen nem keveredik össze a tüdőben a vérrel s ennélfogva a hajszál edényekben az égés megszűnik.

Itt már egy másnemű égés kezdi meg működését t. i. a rothadás. Midőn az életműves test alkatrészei egymástól elválnak s új vegyületeket képeznek; minők a víz, könlég, szénasav stb., végre a mi a rothadás színhelyén marad, a televény.

Miért képes sok állat alvással kihuzni a telet anélkül, hogy valami táplálékot venne magához? Azért, mert ezen időszak alatt igen lassan lélezkzik, minélfogva vérkeringése is igen halk, testi melegsége is alacsony fokú. A belsőlékzett élyennek azonban mégis kell némi táplálék, s ez a test fölőlségéből a kövérségből telik ki. Ez oknál fogva a telet alvásban töltő állatok öszre rendszeren meghiznak s tavasszal soványan kerülnek elő, mint ezt a légnél, medvénél tapasztalhatni.

továbbá a különböző gépgyárak munkásai, okleveles gazdák, valamint oly gazdák is, a kik a természettani tudományból annyi ismerettel bírnak, hogy a tanfolyamot kellő sikerrel hallgathatják végre gyártulajdonosok.

A beiratások az intézet helyiségeiben (VIII ker. bodrafa-utza 28 sz.) október hó 1-ső napján kezdődnek és e hó folyamában a köznapokon estve 6 órától 7-ig, a vasár és ünnepnapokon pedig délelőtt 8 órától 12-ig tartatnak.

Az előadások naponként este 7 órától 9-ig, a vasár és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig tartatnak; az utolsó hónapban gnakorlati oktatás lesz működő gépek mellett.

A felvételre jelentkező munkások főnökeiktől igazolványt tartoznak előmutatni arról, hogy jelenleg melyik szakban dolgoznak.

Bővebb felvilágosításért Hegedüs Károly urhoz, az állami közép ipartanoda igazgatójához lehet fordulni.

IRODALOM.

— A „*Harmonia*“ zenészet közlöny 30-ik száma következő érdekes tartalommal jelent meg: T. olvasóinkhoz! A magyar dal ünnepe. A dalárdák előkészületei. Hanslick a „Parsifal“ zenejéről. I. Tárca: A. Mutatvány. „Gringoire“ c. eredeti dalműből. B. II. József császár mint műkedvelő. Zene. A színtalálók világából. Képzőművészetek. Egyveleg. Hirdetések. Ajánljuk a műpártoló közönség figyelmébe. Előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, egy negyed évre 2 frt. Évenként értekes zeneműveket ad melléklet gyanánt.

— 1000 év — 1000 dal. Hazánk ezredéves fennállásának ünnepéjére egyik legszebb nemzeti emlék leendő a „Magyar Dal-Album“ és „Magyar Daltár“ című vállalat, mely ama jubileumi nap elérkezteig 1000 magyar népdallamot fog közölni zongorára alkalmazva minden hozzá tartozó szövegekkel együtt. E gyűjteményből már három kötet jelent meg az 1—600. számú dallamokkal és azok szövegeivel, míg most a IV-ik kötet van folyamatban, mely a 601—800. számú dallamokat és azok szövegeit — tehát új kétszázat — fog közölni. Irodalmunkban jelenleg ez az egyedüli vállalat, mely népközi dal- és zeneköltészetét gyűjti és hazánkban úgy mint külföldön terjeszti, hogy azt a jövőkorok is megmentse; tartalomra nézve máris legterjedelmesebb, mert már többet közölt, mint az összes hasonló vállalatok; az árát tekintve is legolcsóbb, mert jutányosságra nézve nincs hozzá hasonlítható zenemű. E nemzeti vállalat tehát valóban megérdemli minden magyar hazafi és honleány pártfogását. Megjegyzendő, hogy a gyűjtemény két részből áll, u. m. zongorára alkalmazott dallamkönyvből a „Magyar Dal-Album“-ból és ennek szöveggényéből a „Magyar Daltár“-ból. A „Magyar Dal-Album“ IV-ik köteté ismét 10 havifüzetben adatik ki, melyből az első füzet november hó elsején jelenik meg. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr., félévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzet ára 25 kr. A „Magyar Daltár“ IV-ik köteté két felkötetben fog megjelenni, melynek együttes előfizetési ára 80 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Disztribúciós táblák a „Dal-Album“ egyes kötetéhez 80 kr. Gyűjtőknek minden 6 egyszerre megrendelt példány után tiszteletpéldány adatik. Előfizetések legcélszerűbben postautalványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

— Egy pártolásra méltó irodalmi vállalat. A „Regényvilág“ e kiváló szépirodalmi lapunk most megjelent 1-ső számával fennállásának III-ik évfolyamába lép. Oszinte örömmel üdvözljük e derék hazafias vállalatot jelenlegi díszesebb és szebb alakjában. Az eszme, mely a „Regényvilág“ létrehozásánál a kiadók szeme előtt lebegett, t. i. a

pangó szépirodalomnak egy kis lendületet adni — örömmel konstatalhatjuk — kezd testté válni. Legjelesebb íróink fölébredve lankadt tespedésükből oly hévvel és örömmel láttak hozzá a munkálkodáshoz, hogy rövid idő alatt tárgyalanná vált egyik része ama panasznak, mely szépirodalmunk hanyatlásáról uton útfélen hangoztatott. Most még csak az van hátra, hogy a panasz másik és nem kevésbé jelentékeny része, mely a közönségnek a szépirodalommal szemben tanúsított közönyösségéről szól, rövid időn szintén eltűnjék hírlapjaink hasábjairól, irodalmi társaságaink gyűléseiről. És e tekintetben fordulnak most ismét a művelt közönséghez a vállalat kiadói, fordulnak különösen a szépirodalom legbuzgóbb pártolóihoz, a művelt magyar hölgyekhez avval a kéressel támogassák őket abban a törekvésben, melynek célja a széppróza iránti fogékonyságot feléleszteni a hazai irodalmunk részére megnyerni mindazokat az elemeket, melyek szellemi szórakozás céljából eddig nagybárá a regényirodalom külföldi — jórészt annak is legselejtesebb termékeihez fordultak. A most meginduló III. évfolyamban a „Regényvilág“ közölni fogja Jókai Mór „Minden poklokon keresztül“ cz. nagyobb regényét, melynek tárgya a kereszties háborúk idejéből van merítve. Budai László eredeti képeivel illusztrálva: Mikszáth Kálmán „A mi hőseink“ cz. rajzciklusát, melyben a jeles író a palóczip nagy hőseinek vak Záhony és Gracának rajzát adja az ő szokott és annyira kedvelt humorus leírásimodorában. Dörre Tivadar eredeti képeivel, és Beniczky-Bajza Lenke jeles írónőnk „Tévesztett utak“ cz. magyar társadalmi regényét és világhírű humorista Mark Twain legújabb művét, „Koldus és királyfi“ cz. robinsonádját Fái J. Béla gondos fordításában gyönyörű képekkel illusztrálva. Ezeknek befejeztével közölni fogja: Mikszáth Kálmán, jeles írónk „Az utolsó kaloda“ cz. humoros regényét, az elbeszéléseiről híres elbeszélő első regényét: Véka Lajos jeles regényírónk „Pali bácsi“ cz. új társadalmi regényét: Ötvös Adolf, jeles kritikuskunk első szépirodalmi művét „Himfy halála“, cz. regényét; Gabányi Árpád, „Egy krajczár emlékiratai“ cz. humoros novella ciklusát. Ezeket kívül a legújabb és legkiválóbb világirodalmi regények látnak napvilágot a „Regényvilágban“, mely apróbb tárcaközleményeivel és változatos tartalmával mindenképen törekszik a művelt közönség jogos igényeit kielégíteni. — Daczára kiváló jeles tartalmának és szép kiállításának a „Regényvilág“ a legolcsóbb magyar szépirodalmi közlöny. Egy egy füzet ára 15 kr. Előfizetési ára egész évre 7 frt 80 kr., félévre 3 frt 90 kr., negyedévre 1 frt 95 kr. Szerencsés gondolatnak tartjuk, hogy a kiadók a közönség ohajának megfelelően — a „Regényvilág“ ezentúl illusztrálva adják ki és reméljük, hogy a művelt magyar közönség megérdemelt pártfogásban fogja részesíteni e kiváló szépirodalmi közlönyt. Még azt jegyezzük meg, hogy a kiadóhivatal (Révai testvérek könyvkereskedése Budapest IV. Vácziutca 11. sz. és Koronaherczegutca 2. sz.) kívánatra bárkinek szívesen küld mutatványszámot és részletes előrajzot.

— A »Magyar Háziasszony« című háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap 27-ik száma az októberi évnegyed alkalmából újabb előfizetés hirdetésekkel együtt következő élénk és változatos tartalommal jelent meg: Olvasóinkhoz. — Az öltözködésről. Szathmári M.-tól — Szükséges tudni valók a háztartás körül. — Magyar háziasszony egylet. — A betegség ismertető jelei kis gyermekeknél. Ét lap. — Háztartás és gazdaság. — Házi cikkek legújabb piaci árjegyzéke. — Különfélék. — Rövid hírek. — Kérdések és feleletek. — Sakkalány megfejtése. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. — Tárca: Kirándulás Herendre. Szekrényessy Kálmántól. — A mellékleten: Megalázva. Regény Csojnyák Attilától. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr. A kiadóhivatal Budapest, főut. 5. Ajánljuk a lapot a t. közönség figyelmébe.

— Legnagyobb és legolcsóbb

magyar dalgyűjtemény! Megjelent a »Magyar Dal-Album« III-ik kötetének 10-ik füzeté is az 581—600 számú dallamokkal, melylyel e kötet be van fejezve. Eszerint e gyűjtemény, melyet Lymbay Elemér gyűjt és szerkeszt és Nemesovits Antal zongorára alkalmaz, máris 600 dallamot tartalmaz, tehát többet, mint az eddigi összes hasonló vállalatok. Ugyancsak III-ik köteté jelent meg az ehhez tartozó szöveggénynek a „magyar Daltár“-nak is, mely eddigelé közel másfélszer dalszöveget közölt dallamszerinti sorrendben. Nagy fáradsággal és sok áldozattal szerkesztett gyűjteménypar ez, melynél csak a t. közönség pártolása határoz, hogy a további kötetekben 1000 vagy több dallam is jelenhessen meg szövegeikkel együtt. Magyar zongorázóknak s dalkedvelőknek nem lehet kedvesebb kincsük, mint e mű, melynek különösen III-ik köteté minden vidéknek, valamint a régi, újabb és legújabb időknek gyönyörű dalait tartalmazza. Rendkívüli olcsóságánál fogva ott lehetne e mű minden magyar ember könyvtárában Minden kötet külön-külön is kapható. A „Dal-Album“ III-ik kötetének ára (200 dallam tartalommal) füzetbe 1 frt 80 kr., diszkötésben 2 frt 80 kr. A „Daltár“, mint megfelelő szöveggénynek ára füzetbe 80 kr., diszkötésben 1 frt 60 kr. Megrendelések legcélszerűbben postautalványon a „Magyar“ Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Apostoli királyunk ő Felsége a futásfalvi iskola javára 100 frtot kegyeskedett adományozni.

— Kinevezések. Főpásztor urunk ft. Lönhárt Ferencz ő Méltósága Lőrincz Ferencz símfalvi plebánost torda-aranyosmegyei s Kovács Simon sepi-szt-györgyi plebánost sepi-miklósvári espereskerületi jegyzővé, Fehér András lemhényi káplánt sámsond- és mezőbándi lelkészszé, Balló János csik-szent-miklósi káplánt pedig lemhényi káplánnak, Szabó István gyulafehérvári gymn. tanárt számvevőszéki jegyzővé és Varga Sándor gymn. tanárt számvevőszéki ülnökké kinevezni méltóztatott.

— Az erdély rom. kath. statusgyűlés f. é. november 20-a körül fog megtartani. A meghívót közelebbről lesz szerencsénk szószerinti szövegben olvasóinkkal megismertetni. Az 1879-ki év óta elhalt, vagy lakhelyet cserélt tagok pótlására rendezendő új választások iránt már utasítás intéztetett a kerületi esperesekhez.

— A középtanodai törvényjavaslatot Trefort Agoston közoktatásügyi miniszter a képviselőház okt. 12-ki ülésében ismét be-terjesztette; a törvényjavaslat az országgyűlési közoktatásügyi bizottsághoz utasított, melynek tagjai: Baross Gábor, Barczay Ödön, Berzevitz Albert, Bubits Zsigmond, Dániel Márton, Hegedüs László, Hermann Ottó, Hoffmann Pál, Horánszky Nándor, Jónás Ödön, Kardos Kálmán, Károlyi Tibor gróf, Kovács Albert, Szathmáry György, Zsilinszki Mihály.

— Villámlás és menyörgés erős robaja vonult át Gyula-Fehérvár felett dél-keleti irányban okt. 13-án este 5—7 óra közt, kísérve jótékony meleg eső által.

— Az üstökös a keleti részen reggel 5 órakor még mindig feltűnik s míg a csillagászok tudományosan foglalkoznak vele, a nép azt mondja, hogy háború lesz.

— Szebenmegyei rom. kath. tanító-egylet. A szebenmegyei rom. kath. tanítóegylet ez idei rendes közgyűlését. f. évi november hó 8-án és 9-én fogja megtartani Nagy-Szebenben az Orsolya-apáczák leányiskolájában, melyre az egyelet rendes és pártoló tagjai tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: November 8—1 óráig: 1. Isteni tisztelet a fent említett kolostor templomában 2. Gyakorlati tanítást tart M. Valeria zárdai tanítónő a 4-ik osztályban a számtanból. 3. Gyakorlati tanítást tart Thomandl J. terézvárházi tanító a 6-ik osztályban a természettanból. 4. Elnöki megnyitás. 5. Az utolsó vándorgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 6. A gyakorlati tanítások megbirálása. 7. Közös ebéd. November 8-án d. u. 3—6 óráig. 8. A választmány évi jelentésének fölolvassása. 9. A Szánthó Mihály terézvárházi tanító által a múlt vándorgyűlés alkalmával tartott értekezés megbirálására kiküldött bizottság jelentése. 10. A könyv- és pénztár felülvizsgálására kiküldendő bizottság választása. 11. Ujában megjelent tankönyvek ismertetése Szánthó Mihály terézvárházi tanító által. November 9-én d. e. 8—1 óráig: 12. Gyászistenisztelet néhai gymn. a Fogarasy Mihály erdélyi püspök volt egyleti fővédnökért a kolostor templomában. 13. Emlékbeszédet tart néhai nagym. Fogarasy Mihály volt egyleti fővédnök fölött Sz. J. gymn. hittanár. 14. Előadás a tizes rendszerről. Előadó Orelt L. áll. tanító. 15. A könyv- és pénztár felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 16. Tisztviselők leköszönése, korelnök és szavazat szedő bizottság választása. 17. Tisztujtás. 18. A jövő gyűlés idejének és tárgyait megkötésének meghatározása. 19. Indítványok tárgyalása. November 9-én d. u. 3 órakor: 20. A báró Bruckenthal-féle képtár-, könyvtár- és muzeumnak, valamint Nagy-Szeben város más nevezetességeinek megtekintése. Az elszállásolás ügyében szíveskedjenek a tisztelt tagtársak f. é. november hó első napjáig az elnökhöz fordulni, ki a nyerező mérsékelt áru vasuti jegyeket is kellő időben el fogja küldeni. Nagy-Szeben, 1882. október hó 2-án. Roszkosni Elek s. k., tan. egylet. elnök. Szász Károly s. k., tan. egyleti alelnök.

— *Amerikai reklám.* Az Egyesült-Államok lapjaiban minap a következő komikus, de az amerikaiak izlésére nézve jellemző közlemény jelent meg: „Góliath városában Texas két mozdonyvezető élt a legnagyobb egyetértésben úgy hogy a szolgálatban is gyakran helyettesítették egymást. A két évnél tovább tartó barátságot azonban a minap a féltékenység teljesen feldulta. Az egyik barát ugyanis a másiknak folyton szemére hányta, hogy szabad idejében kelletténél többet forgolódik a felesége körül. Hiába bizonyígtatta ez ártatlanságát; beszébe semmit sem használt, s a két volt barát végre abban állapodott meg, hogy megkérik Texas „vasuti királyát,“ engedné nekik a vasuti vonal bizonyos részét díjtalanul, hogy e vasutvonalon aztán sajátos párbajukat elvégezhessék. A vasut tulajdonosának imponált az eredeti eszme és egy vasárnap délutánra átengedte a kért vonalrészt, melynek közepe táján hid van sebes folyó fölött. A felek abban állapodtak meg, hogy a vonal két részéről pusztá mozdonyokon teljes gőzerővel egymásnak rontanak és pedig oly módon, hogy az összeütkezés e hidon történjék. A ki a párbajt túléli, győzőnek fog tekinteni. Az ellenfelek végrendeletet csináltak, s a meghatározott nap délutánján a párbaj kiviteléhez láttak. A mozdonyok már közeledtek a hidhoz, a következő pillanatban már össze kellett ütközniök, — ekkor nem csoda, hanem egyszerű fizikai törvényeken alapuló eset történt, mely mind a két családapát megmentette. A hidon t. i. órház volt. A vasuti ór kis fia a ház előtt állva, gummilabdával játszott és

véletlen úgy akarta, hogy a labda az órház faláról épen a két mozdony közé esett. A labda pedig oly ruganyos volt, hogy a két lokomotívot kiindulási pontjukra lökte vissza. Ilyen gummilabdák a legolcsóbban »Smidt fiainál« kaphatók, New-Yorkban, Broadway 23.

KÖZGAZDASÁG.

— *Heti jelentés a budapesti gabona-tőzsde-ről.* Budapest oct. 13. Steiner József és Társa termény gabona és bizományi üzlettulajdonos jelentése. A hangulat szilárd, úgy külföldi mint belföldi szükséglet élénk részvéte mellett az irányzat javult. Kedvező vételkedő mellett nagyobb forgalom fejlődött az árak mérsékelt emelkedésével, Buza 10—20 kral. emelkedett. Mai árjegyzéseink, tiszavidéki, pestmegyei és fehérmegyei 78—90 kos. 9:50—75 79—80 k. 9:80—90, 80—82 kos. 10—10:20. Bánsági 25, bácskai 15, Eszackmagyar 40—50, üszögös kinőtt fajok még további 25—50 kral. olcsóbban fizettetnek. Őszre 9:18, tavaszra 9:28. Rozs 10 kral. emelkedett. Elsőrendű 7:30, közepes 7:10, silány 6:75, őszre 6:95 Árpá szilárd, takarmányáru 20—30 kral. emelkedett, finomabb fajok 40 kral. magasan fizettetnek, égetni való 7:50—8:50, sörfűzdei 8:50—10:25. Tengeri 20—30 kral. emelkedett jó áru 7:80—8:10, új szilárd 5:40 5:50 nov. decz. 5:60. Kötések 1883. máj. jun. 5:80. Zab csendes, silány 5:40—50, közepes 5:60—80, jó áru 6—6:20, elsőrendű 6:50 őszre 6:18, tavaszra 6:26. Bab keresettebb, erdélyi 10:35, Szatmáron 9:50, törpe Gyöngyösön 11:60, dunavidéki 9:50—10:50 barna 9:25—50. Káposztarepce 14:25-ig kelt, kötések 1883. aug. szept. 12:50 p. 12¹/₈ áru. Vadrepce csendes 6:75—7. Heremag 58 f. kelt. Kendermag 10—10:25. Lenmag szilárdabb 12:50—80. Köles 5:75—6 kelt. Kása zsákostul 10:50—80 kínáltatik. Burgonya kivitelre keresett, kevert 1:40—60, közepes 1:80—90, elsőrendű 2:10—30 kelt. Pénzlelőget 4 kamatra nyujtunk úgy feleinknek beraktározott árukra helyben valamint minden városban, hol pénzintézet létezik, feladási vevényekre. Zsákölösöndijét hetenkint ³/₄ krt. számítunk, hozzánk küldendő árukhoz. Raktározási illeték havanként m. mázsánként magán raktárakban 1¹/₂—2 közraktáraiban 4¹/₂ kr. Közraktári illeték átmeneti forgalomban egy kocsiromány után oszt. államvasut közraktáraiban 5:25, fővárosi közraktárakban 7:05.

HUMOR.

* Komám — mond a paraszt komájához. — Kérem adja ide a kését hadd egyem meg a kolbászt. — Szívesen oda adom a kését, ha maga ide adja a kolbászt.

* A hirdetések fontosságáról a következőket írja egy amerikai lap: „A kinek üzlete van, de hirdetések nélkül akar boldogulni, úgy cselekszik mint az a fiatal ember, a ki szerelmes egy szép leányba és sőtétbe hány neki csókot.

* Fürdön. — Asszonyom igen kérem, ne eresse vörös ruhájában reggelenként ki a majmát az erkélyre. — De kérem, az nem majom, az a férjem.

* Az orvos és betege. — Mit? Ön husz forintot ad nekem ötven látogatásért! — Köszönje meg; ha beteg nem lettem volna, most ennyit sem kapna.

* Párisi házassági talány: — A férj és nő egy pár. Egy és egy az kettő. — Nem mindig; néha három, ha az urnak néha véletlenül barátja is van.

* Mi az asszony? Afrikában az asszony házi állat, Ázsiában kiállítási darab, Európában pedig elkényeztetett gyermek.

* Egy művésznőről beszélnek: Vajjon hány éves lehet? — kérdi egy nő. — Tíz év előtt harmincz éves volt, e szerint most negyven éves — jegyzi meg egy ur. — Ez nem következik — vág vissza a delnő, legalább husz évek kell elmulni, hogy egy harmincz éves nő negyven éves legyen. Nehezen megyünk be a harminczasokba, de aztán nem is akarunk könnyen kimenni belőle.

Szerkesztő: MAROSI ALBERT.

Hirdetések.

Fogfájás ellen minden tekintetben, sőt ha a fogak lyukasak is. Indiai Extrakt (Indische Extrakt) által gyógyíttatik és megerősítettik. Ezen gyógyszer hatása által oly hirnevet szerzett magának, hogy az egy családnál se hiányozhat. — Valódi üvegben 34 kr. jával kapható Gyula-Fehérvárt Fröhlich Gyula ur gyógyszer-tárában — Szászsebesben: Binder Lajos és Reinhardt gyógyszer. uraknál.

Halikra. (Caviar.)

A halikra fogyasztása nálunk nem rég örvend elterjedtségnek, melyet jóságánál, egészséges voltánál és étvágy gerjesztésénél fogva külföldön már rég elért. Oka ennek mindenesetre csak az igen magas árakba rejlik, melyeken nálunk eladódik — Alólirt biztos összekötésénél fogva azon helyzetben van, hogy azt 100% olcsóbban képes adni, mind idevaló kereskedőink. Ily olcsó árnál fogva a halikra nálunk is terjedtségnek fog indulni, mint külföldön, hol mindenütt található, mivel az minden társaságnak keresett eledele.

HALIKRA (CAVIAR)

I-ma pléhskatulyákban netto tartalma font 2 frt.

Ismét eladóknak hordócskákban a 8 font sokkal olcsóbb.
PLESCH H., Halikraraktáros, BUDAPEST.

Mindennap kétszeri postaküldés.